

INGLIZ VA O'ZBEK ADABIYOTIDAGI O'XSHASHLIKLAR

Yusupov Alisher Sharafiddinovich

Samarqand Davlat chet tillar instituti magistranti

Annotatsiya: Ushbu maqolada Ingliz va O'zbek adabiyotidagi o'xshashliklar, ularning o'zaro bog'liqligi va tarixi haqida gap ketadi.

Kalit so'zlar: janr, motiv, tarixiy kontekst.

Kirish

O'zbek va Ingliz adabiyoti tarixan bir-biridan juda farq qilsada, ularning orasida bir qator o'xshashliklar mavjud. Bu o'xshashliklar asosan mavzular, janrlar va adabiy uslublarda namoyon bo'ladi. Ushbu maqolada O'zbek va Ingliz adabiyotidagi umumiy jihatlarni, o'xshash mavzularni va adabiy uslublarni ko'rib chiqamiz.

O'zbek va Ingliz adabiyotida inson hayoti, muhabbat, qiyinchiliklar va ijtimoiy adolat kabi mavzular doimo muhim o'rin tutadi. Har ikkala adabiyotda ham sevgi va qiyinchiliklar, inson ruhining ichki izlanishlari ko'rsatiladi.

Masalan, O'zbek adabiyotida Alisher Navoiy va Abdulla Qodiriy asarlarida insonning ma'naviyati, hayoti va orzu-intilishlari muhim o'rin egallaydi. Ingliz adabiyotida esa Shekspir, Jeyn Ostin va Charlz Dikens asarlarida inson psixologiyasi va ijtimoiy muammolar tasvirlanadi. Ikkala adabiyotda ham insoniy his-tuyg'ular va shaxsiy qiyinchiliklar doimiy ravishda o'rganiladi.

O'zbek va Ingliz adabiyotida hikoya, roman, drama va she'riyat kabi janrlar keng tarqalgan. Har ikki adabiyotda ham romanning rivojlanishi va o'ziga xos uslublarni muhim ahamiyatga ega. Masalan, O'zbek adabiyotidagi tarixiy romanlar (Abdulla Qodiriy, "O'tkan kunlar") va Ingliz adabiyotidagi klassik romanlar (Charlz Dikenz, "Oliver Tvist") o'zaro o'xshashliklarni ko'rsatadi.

Dramatik asarlar ham ikki adabiyotda muhim ahamiyatga ega. Shekspirning

asarlari Ingliz adabiyotining yirik namunasi. O'zbek adabiyotida esa Maqsud Shayxzoda va boshqa dramaturglarning asarlari sahnada ko'plab muammolarni yoritadi. Ikkala adabiyotda ham dramatik qahramonlarning ichki dunyosi va ularning qarorlari asosiy e'tibor markazida.

Tarixiy kontekst adabiyotda katta rol o'ynaydi. O'zbek adabiyoti asosan milliy uyg'onish, mustaqillik va ijtimoiy adolat kabi mavzularni o'z ichiga oladi. Ingliz adabiyoti esa sanoat inqilobi, sinf kurashi va zamonaviy ijtimoiy muammolarni yoritadi. Ikkala adabiyotda ham ijtimoiy adolatga bo'lgan intilish va inson huquqlarini himoya qilish motivlari mavjud.

O'zbek adabiyotida A'zam Otajonov va Muhammadjon Ergashev singari yozuvchilar o'z asarlarida ijtimoiy adolat va inson huquqlari masalalarini ko'tarishadi. Ingliz adabiyotida esa Charlz Dikens va Jorj Oruell kabi yozuvchilar, o'z asarlarida qashshoqlik va ijtimoiy adolat masalalariga e'tibor qaratishadi.

O'zbek va Ingliz adabiyotida til va usul ham o'xshashliklarni ko'rsatadi. O'zbek adabiyotidagi she'riyat va proza o'ziga xos til va uslublarga ega. Ingliz adabiyotida esa stil va uslubning xilma-xilligi ko'plab yozuvchilar orasida farqlanadi. Ikkala adabiyotda ham tilning badiiy ifodasi va estetik go'zallik muhim ahamiyatga ega.

O'zbek va Ingliz adabiyotidagi o'xshashliklar, asosan, mavzular, janrlar, tarixiy kontekst va badiiy uslublar orqali namoyon bo'ladi. Ikkala adabiyot ham insoniyatning muhim muammolari, his-tuyg'ulari va ijtimoiy adolatni yoritishga intiladi. Ushbu o'xshashliklar, adabiyotlararo o'zaro aloqalarni rivojlantirish va madaniy ko'priklarni yaratishga yordam beradi. Adabiyot orqali insoniyatning umumiy hissiyotlari va tajribalari ifodalanadi, bu esa adabiyotning universalligi va ahamiyatini ta'minlaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Mamajonov S. Janrlar, g'oyalar. – N: Sharq, 1998, 85-b.
2. Mirvaliyev S. Tabiat va adabiyot. – N: Tasvir, 2002, 14-b

3. Mirvaliyev S. Qirollik yozuvi. – N: O`zbekiston, 2002, 16-b.
4. Nurmatov U. XX asr ingliz adabiyoti. – N: O`zbekiston, 1995, 55-b.
5. Nurmatov U. Yangi o`zbek adabiyoti tarixi. – N: Adakemnashr, 1993, 13-b.
6. Quronov D. Adabiyot nazariyasi asoslari. – N: Davr press, 2009, 43-b.
7. Sharafiddinov O. Adabiyot – hayot darsligi. – N: Sharq, 1998, 42-b.
8. Sharafiddinov O. E`tiqodimni nega o`zgartirdim? – N: Sharq, 1994. 62-b.
9. Vendler H. Moore`s stories. – P: ABC, 2011, 14 p.
10. Топоров А. Джордж Мур и русская литература. – И: Москва, 1987, 44 стр.